

วิธีดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ของครูประชาบาล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีความแตกต่างจากครูในโรงเรียนระดับอื่นเป็นอันมาก เช่น สถานที่อาคารเรียน ตลอดจนอุปกรณ์การสอนยังไม่พร้อม นอกจากนี้ลักษณะของงานที่เกี่ยวข้องกับการสอน ความรับผิดชอบต่อนักเรียน จะต้องควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดตลอดวัน เงินเดือนและสวัสดิการต่าง ๆ ที่หน่วยงานจัดให้ไม่เพียงพอ โอกาสก้าวหน้าที่จะเลื่อนขั้นและตำแหน่งสูง ๆ มีน้อย ในบางท้องถิ่นที่อยู่ในเขตอิทธิพลของผู้ก่อการร้ายครูไม่มีความปลอดภัยในการปฏิบัติหน้าที่ การเรียกร้องขอความเป็นธรรมจากรัฐเมื่อต้นปี พ.ศ. 2521 ไม่ได้รับการสนองตามความต้องการทำให้สภาพการณ์ของครูประชาบาลยังคงคุกรุ่นอยู่ในการเรียกร้องขอความยุติธรรมอยู่โดยไม่เปลี่ยนแปลง ปัญหาหลายหลากของครูประชาบาลดังกล่าว มีผลทำให้ครูประชาบาลทั่วไปเกิดความท้อถอย ไม่มั่นใจในฐานะและบทบาทของตน ทั้งมีความเบื่อหน่ายและความไม่พึงพอใจในการทำงาน อันทำให้ขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ ไม่มีศรัทธาในอาชีพอย่างแท้จริง ในที่สุดคุณภาพการเรียนการสอนจะค่อยลง การฝึกกำลังในการสร้างความรู้แก่วิทยากรหน้าใหม่แก่โรงเรียนก็จะลดน้อยลง การเสียสละและความร่วมมือในการทำงานก็จะไม่มี

เหตุดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ขวัญในการปฏิบัติงานของครูประชาบาลอยู่ในระดับต่ำ เนื่องจากจังหวัดสุโขทัยเป็นถิ่นกำเนิดของผู้วิจัย ขณะนี้ผู้วิจัยเป็นครูประชาบาลที่ทำการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย มีความสนใจในปัญหาเหล่านี้ จึงได้ทำการวิจัยขวัญในการปฏิบัติงานของครูประชาบาลจังหวัดสุโขทัย โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ในการวิจัย ขวัญในการปฏิบัติงานของครูประจำภาค จังหวัดสุโขทัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพขวัญในการปฏิบัติงานของครูประจำภาคจังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติงานของครูประจำภาคจังหวัดสุโขทัย ที่ทำหน้าที่บริหารและสอนกับครูที่ทำหน้าที่สอนแต่เพียงอย่างเดียว
3. เพื่อเปรียบเทียบขวัญในการปฏิบัติงานของครูประจำภาคจังหวัดสุโขทัย ในด้านอายุราชการ วุฒิปริญญา ระดับเงินเดือน และที่ตั้งของโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. ขวัญในการปฏิบัติงานของครูประจำภาคจังหวัดสุโขทัยอยู่ในระดับต่ำ
2. ขวัญในการปฏิบัติงานของครูประจำภาคจังหวัดสุโขทัยที่ทำหน้าที่บริหาร และสอนกับครูที่ทำหน้าที่สอนอย่างเดียวแตกต่างกัน
3. ขวัญในการปฏิบัติงานของครูประจำภาคจังหวัดสุโขทัยที่มีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี อายุราชการ 5 - 10 ปี และอายุราชการมากกว่า 10 ปี แตกต่างกัน
4. ขวัญในการปฏิบัติงานของครูประจำภาคจังหวัดสุโขทัยที่มีวุฒิต่ำกว่า ป.กศ. หรือไปเป็นวุฒิปริญญา วุฒิ ป.กศ. หรือเทียบเท่า วุฒิ ป.กศ. สูง หรือเทียบเท่า และวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี แตกต่างกัน
5. ขวัญในการปฏิบัติงานของครูประจำภาคจังหวัดสุโขทัยที่มีระดับเงินเดือนสูงกว่า 1000 บาท ไม่เกิน 2000 บาท สูงกว่า 2000 บาท ไม่เกิน 3000 บาท และสูงกว่า 3000 บาท ขึ้นไปแตกต่างกัน
6. ขวัญในการปฏิบัติงานของครูประจำภาคจังหวัดสุโขทัยที่อยู่ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในระดับ 1 และ 2 กับที่อยู่ในโรงเรียนระดับ 4 ของอำเภอแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูใหญ่และครูขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย ปีการศึกษา 2521 ซึ่งเป็นครูที่มีอายุราชการตั้งแต่ 1 ปี ขึ้นไป โดยดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

1. นำรายชื่อโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย จำนวน 364 โรงเรียน จากการสำรวจเมื่อปีการศึกษา 2520¹ และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยการจับฉลาก
2. เลือกสุ่มโรงเรียนร้อยละ 25 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมดจากอำเภอ 8 อำเภอ และกิ่งอำเภอในจังหวัดสุโขทัย แล้วใช้ครูใหญ่และครูทั้งหมดของโรงเรียนที่สุ่มได้เป็นตัวอย่างประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ปรากฏว่าได้จำนวนครูทั้งสิ้น 699 คน จากโรงเรียน 87 โรงเรียน² ซึ่งได้แสดงรายละเอียดไว้ในตารางที่ 1

---

¹ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย. บัญชีรายละเอียด การกำหนดตำแหน่งของข้าราชการส่วนจังหวัด ตำแหน่งครู ปี 2520 (อค์สำเนา)

² ดูรายละเอียดในผนวก ค.

ตารางที่ 1

จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอ

อำเภอ	จำนวนโรงเรียน		จำนวนครู	
	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
เมืองสุโขทัย	49	12	502	100
สวรรคโลก	46	12	398	108
ศรีสำโรง	48	12	393	93
ศรีสัชนาลัย	63	16	436	109
กงไกรลาศ	50	12	346	87
คีรีมาศ	44	8	342	69
ทุ่งเสลี่ยม	25	6	274	57
บ้านด่านลานหอย	22	5	185	40
กิ่งอำเภอศรีนคร	17	4	161	36
รวม	364	87	3037	699

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้คัดเลือกแบบสอบถามของ ประชาชน จันทรเจริณ¹ โดยนำมาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้เป็นหมวดหมู่ตามรายปัจจัยที่กำหนดไว้โดยใช้ความรู้จากตำรา

¹ประชาชน จันทรเจริณ, "ขวัญในการปฏิบัติงานของอาจารย์ในวิทยาลัยครู," ภาควิชา ก ข.

ของครูประจำภาคจังหวัดสุโขทัย ให้เพิ่มเติมคำถามเกี่ยวกับความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน แล้วนำข้อคำถามมาเรียงลำดับให้อยู่เป็นหมวดตามรายปัจจัยใช้แบบมาตราประเมินค่าของลิเคิร์ต (Likert) ชั้น 1 ชุด นำแบบสอบถามที่แก้เปลี่ยนแปลงขึ้นมาให้ผู้เชี่ยวชาญ¹ และผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และให้ถูกต้องตามทฤษฎี

ลักษณะของแบบสอบถาม

แบบสอบถามเป็นแบบกำหนดคำตอบตามแบบมาตราประเมินค่าของลิเคิร์ต (Likert Rating Scale)² โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน คือ

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มุ่งถามเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบ วุฒิต่างครุ อายุราชการ ระดับเงินเดือน และระดับที่ตั้งของโรงเรียนที่สอนอยู่ในปัจจุบัน

2. ข้อมูลเกี่ยวกับขวัญในการปฏิบัติงานของครู เป็นคำถามเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานของครู แบ่งเนื้อหาออกเป็น 10 ปัจจัย รวมเป็นข้อคำถามทั้งหมด 60 ข้อ³ สำหรับข้อคำถามในแต่ละปัจจัย ได้จัดไว้ดังนี้

สภาพงานที่น่าพึงพอใจ	ได้แก่ คำถามข้อที่	1 - 5
การยอมรับของเพื่อนร่วมงานและความรู้สึก		
ประสบความสำเร็จ	ได้แก่ คำถามข้อที่	6 - 11
การร่วมมือในการกำหนดนโยบาย	ได้แก่ คำถามข้อที่	12 - 16
ความพอใจของรายได้	ได้แก่ คำถามข้อที่	17 - 22
ความเจริญก้าวหน้าและการเลื่อนตำแหน่ง	ได้แก่ คำถามข้อที่	23 - 27

¹ดูรายละเอียดในผนวก ง.

² John W. Best, Research in Education 2nd ed. (Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice - Hall, Inc., 1970), pp. 174-179.

³ดูรายละเอียดในผนวก ข.

ความมั่นคงปลอดภัยและสวัสดิการ	ไคแก คำถามข้อที่	28 - 34
ความเชื่อมั่นและนับถือในตัวผู้บริหาร	ไคแก คำถามข้อที่	35 - 41
ความเพียงพอของการสื่อสาร	ไคแก คำถามข้อที่	42 - 46
ความสัมพันธ์อันดีในหน่วยงาน	ไคแก คำถามข้อที่	47 - 54
การปฏิบัติอย่างยุติธรรม	ไคแก คำถามข้อที่	55 - 60

การตรวจให้คะแนน

ในแต่ละข้อคำถามกำหนดขอลือเลือกตอบเป็น 5 ช่วง กำหนดคะแนนในแต่ละช่วงเป็น 5, 4, 3, 2, 1 ซึ่งแต่ละช่วงมีความหมายดังนี้

- 5 หมายความว่า มีลักษณะเช่นนั้น มากที่สุด บ่อยที่สุด ดีที่สุด ถูกต้องที่สุด
- 4 หมายความว่า มีลักษณะเช่นนั้น มาก บ่อย ดี ถูกต้อง
- 3 หมายความว่า มีลักษณะเช่นนั้น ปานกลาง
- 2 หมายความว่า มีลักษณะเช่นนั้น น้อยกว่าที่ควร ไม่สู้บ่อยนัก ถูกต้องน้อย
- 1 หมายความว่า มีลักษณะเช่นนั้น น้อยที่สุด ไม่บ่อยเลย ดีน้อยที่สุด ถูกต้องน้อยที่สุด

สำหรับข้อคำถามที่เป็นปฏิเสธ (Negative) นั้น เมื่อกำหนดทางสถิติ ต้องคิดคะแนนในแต่ละช่วงกลับกันจากที่กล่าวข้างต้น โดยกำหนดคะแนนในแต่ละช่วงเป็น 1, 2, 3, 4, 5 ข้อคำถามที่เป็นปฏิเสธไคแกคำถามข้อที่ 25, 30, 49, 50, 54, 55

การตีความหมายของคะแนน

การประเมินระดับขวัญในการปฏิบัติงานของครูประจำภาคจังหวัดสุโขทัย โดยคำนวณค่าเฉลี่ยซึ่งอยู่ในระหว่าง 1 - 5 คะแนน แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ช่วงละ 1.33 คะแนน จะได้อันนี้

คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 2.33	ระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ย	2.34 - 3.67	ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	3.68 - 5.00	ระดับสูง ¹

การทดลองใช้แบบสอบถาม

1. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูประจำภาคจังหวัดสุโขทัย ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร คือ ครูใหญ่ 20 คน และครู 50 คน ได้รับแบบสอบถามคืนมา 66 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 94

2. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์ความคงที่ภายใน (α - Coefficient Internal Consistency) ของ Lee J. Cronbach²

จากสูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum \sigma_i^2}{\sigma_X^2} \right)$$

เมื่อ α = ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

n = จำนวนข้อ (item) ของแบบสอบถาม

σ_i^2 = ความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
(Single item Variance)

σ_X^2 = ความแปรปรวนของแบบทดสอบทั้งหมด
(Total test Variance)

¹มนูญ เอี่ยมวิสัย, ขวัญในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 6 (วิทยาลัยพณิชยศาสตร์มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519), หน้า 52.

²Lee J. Cronbach, Essentials of Psychological Testing, 3d. ed. (New York : Harper & Row, Publisher, 1974), p. 161.

ปรากฏว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น 0.9249 แสดงว่าเครื่องมือที่
 คัดแปลงขึ้นมาีค่าความเชื่อมั่นในการวัดสูงมาก

3. การหาค่าอำนาจการจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้การ
 ทดสอบค่าที (t - test) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม
 คะแนนสูงและกลุ่มคะแนนต่ำเป็นรายข้อ โดยใช้วิธี 50 : 50 เป็นอัตราของสัดส่วน
 ระหว่างกลุ่มคะแนนสูงและกลุ่มคะแนนต่ำ โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทนค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย
	$\bar{X}_1, \bar{X}_2$	แทนค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มคะแนนสูงและกลุ่มคะแนนต่ำ
	n_1, n_2	แทนจำนวนคนในกลุ่มคะแนนสูงและกลุ่มคะแนนต่ำ
	S_1^2, S_2^2	แทนค่าความแปรปรวนของกลุ่มคะแนนสูงและคะแนนต่ำ

---

¹George A. Ferguson, Statistical Analysis in Psychological and Education (New York : McGraw-Hill Book Company, 1966), p. 152.

4. ข้อคำถามที่ผลการทดสอบค่าที (t-test) ไม่มีนัยสำคัญมีจำนวนทั้งหมด 12 ข้อ แต่ตัดทิ้งเพียง 3 ข้อ เนื่องจากต้องการให้ครอบคลุมเนื้อหา จึงเหลือข้อคำถามทั้งหมด 60 ข้อ

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขและปรับปรุงเป็นฉบับสมบูรณ์ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง โดยนำไปมอบผ่านทางหัวหน้าหมวดการศึกษาของทุกอำเภอและกิ่งอำเภอในจังหวัดสุโขทัย และไปรับแบบสอบถามคืนตามเวลาที่กำหนดไว้ แล้วนำผลที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบสอบถามไปวิเคราะห์ทางสถิติ

แบบสอบถามที่ใช้ทั้งหมด 699 ชุด ได้รับกลับคืนมา 509 ชุด¹ คิดเป็นร้อยละ 72.82

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีทางสถิติ ดังต่อไปนี้

1. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรที่รวบรวมโดย Lee, J. Cronbach
2. การหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อของแบบสอบถาม
3. ค่าคะแนนเฉลี่ยของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงานของครู โดยใช้สูตร²

¹ดูรายละเอียดในผนวก ง.

²Ferguson, op. cit., p. 45.

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนกรณีในกลุ่มตัวอย่าง

4. ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงาน
โดยใช้สูตร¹

$$S.D = \sqrt{\frac{N\sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน	จำนวนกรณีในกลุ่มตัวอย่าง

---

¹Ibid., p. 62.

5. ความแปรปรวนของคะแนนของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อขวัญในการปฏิบัติงาน
โดยใช้สูตร¹

$$s^2 = \frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}$$

เมื่อ	s^2	แทน ความแปรปรวนของคะแนน
	$\sum x^2$	แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum x)^2$	แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	N	แทน จำนวนครูในกลุ่มตัวอย่าง

6. การทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยของ
กลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มเป็นรายปัจจัย โดยใช้ t - test จากสูตร²

$$t = \frac{\bar{x}_1 - \bar{x}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน ค่าที่ใช้เปรียบเทียบความแตกต่างของมัธยฐานเลขคณิต
	$\bar{x}_1, \bar{x}_2$	แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	s_1^2, s_2^2	แทน ค่าความแปรปรวนของคะแนนกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2
	n_1, n_2	แทน จำนวนคนในกลุ่มที่ 1 และที่ 2 ตามลำดับ

¹ Ibid., p. 62.

² Ibid.,

7. การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (Analysis of Variance one way classification)¹

แหล่งของความแปรปรวน	SS	DF.	MS.	F
ระหว่างกลุ่ม (Between groups)	$SS_b = \sum_{j=1}^J n_j (\bar{Y}_j - \bar{Y})^2$	$J - 1$	$MS_b = \frac{SS_b}{J-1}$	$\frac{MS_b}{MS_w}$
ภายในกลุ่ม (Within groups)	$SS_w = \sum_j \sum_i (Y_{ji} - \bar{Y}_j)^2$	$\sum n_j - J$	$MS_w = \frac{SS_w}{(\sum n_j - J)}$	
รวม (Total)	$SS_t = \sum_j \sum_i (Y_{ji} - \bar{Y})^2$	$\sum n_j - 1$		

Y_{ji}	แทน คะแนนของปัจจัยที่ต้องการศึกษา
J	แทน จำนวนกลุ่ม
n_j	แทน จำนวนครูในกลุ่มย่อย
$\sum n_j$	แทน จำนวนครูทั้งหมด
DF	แทน degree of Freedom
SS	แทน Sum of Square
MS	แทน Mean Square

¹Malcolm J. Slakter, Statistical Inference for Educational Researchers. (New York : Addison - Wesley Publishing Co., 1972), p. 313, 330.

SS_b	UUU	Sum of Square for between groups
SS_w	UUU	Sum of Square for within groups
SS_t	UUU	Sum of Square for total
MS_b	UUU	Mean Square for between groups
MS_w	UUU	Mean Square for within groups